

Veserjagten på Fanø. Af Jens Morten Jensen (1881-1973)

Trykt i Fanø Ugeblad 23. juni 1962.

Der er nu kun få tilbage, der var med til veserjagten, og da flere har spurgt, hvorledes denne jagt foregik, vil jeg forsøge at beskrive den. - Da Fanø blev købt 1741, blev den ifølge skødet købt med ret til jagt og fiskeri. Jagten tilhørte de forskellige lodsejere, men de få, der dengang gik på jagt, gik alligevel over hele sognet - uden at betale noget for det. Da hartkornskassen i 1868 blev stiftet, vedtog ifølge forhandlingsprotokollen de forskellige lodsejere at overlade jagtretten til denne, der så kunne leje den ud og få lidt udbytte af denne.

Jagten blev første gang lejet ud til gårdejer Søren Andersen Sørensen, prisen var 100 kr., og man måtte så henvende sig til ham, hvis man ønskede at være med. Det første år var der kun 10 deltagere.

Kaliber 4 forlader

De prøvede da, om de ikke kunne komme de store flokke af brunnakker (smænd eller pibeænder), der lå i Vadehavet, så nær, at de kunne skydes. De gjorde mange forsøg og fandt efterhånden ud af, på hvilken måde dette kunne lade sig gøre. Der skulle større bøsser til, kaliber 4 var brugelig, det var forladere, der tog en ret god ladning og kunne række langt.

Skydekane eller skubkane

Da jægerne ikke kunne kravle i Vadehavet, fik de lavet nogle små skydekane, ca. 1,5 m lange og ca. 30 cm brede og med en bred skærm foran til at dække manden, der lå på langs i skydekane og skubbede denne frem med det ene ben, hvad der gik let, når der ikke var for meget tang.

Jagten skulle finde sted om natten

Denne jagt kunne ikke drives om dagen, men kun om natten og kun med østlig vind og på faldende vand to til tre timer efter højvande. Endvidere skulle det være stjerneklart, i hvert fald klar luft og opstående måne var godt; blev denne for høj, kunne det ikke lade sig gøre. Når forholdene var som oven for nævnt, gik man langs engkanten for at høre, hvor ænderne var. Disse havde meget travlt med at æde, da de ikke havde fået noget på højvande. Jeg kan næsten ikke forklare lyden, den var noget pibende. Fandt man ud af, hvor ænderne var, lagde man sig på kane og skubbede sig fremad med føreren i midten, der gerne var en af de ældste, og kun han måtte have hovedet over skærmen. De andre måtte pænt holde hovedet nede, skønt det tit kneb, for det var spændende, særlig når man kunne høre, at man nærmede sig ænderne.

"Er I klar?"

Når ænderne "sang ud", som man kaldte det, var det om at ligge stille; nu havde de opdaget, at der var noget på færde, og var der for langt til dem, måtte vi prøve det igen, men meget forsigtigt. Næste gang de "sang ud", og føreren var klar over, at det kunne gå, blev bøssen lagt op over skærmen, der brugtes til anlæg, hanen spændtes, og føreren sagde: "Er I klar?". Man havde da hovedet oppe for at blive klar over, hvor ænderne lå. Når ingen svarede, sagde han: »Jen!«, da skød hans sidemand og straks efter faldt alle skud, helst samtidig med at ænderne lettede.

De ænder, der ikke var døde, bed man i nakken

Så var det om at få de skudte ænder samlet op - dem, der ikke var døde, bed man i nakken (sic!). Delingen foregik i land, og det bestemtes, hvem der om morgenen skulle lede efter sårede ænder, der altid gik til land op i fersk vand.

Jagt oppe på land

Når vandet i stormvejr gik ind over engene, kunne ænderne ikke få føden i Vadehavet, søgte de op på engene for at få noget til føden. Der kunne tit samle sig ret gode flokke, og man forsøgte da at gøre jagt på disse. Der var jo ingen dækning i terrænet, så man måtte mave sig

frem på de laveste steder, hvor der ofte stod vand. Vi havde selvfølgelig olietøj på, men vandet kom nemt ind ved halslinningen - på den forkerte side af olietøjet! Det var om at gøre sig så flad som mulig for at komme ænderne skudnær, men det var nu ikke altid, det lykkedes.

En slags jagtkort til dem med kaliber 4 geværer

Jagtforeningen udstedte to slags jagtkort; ét der gjaldt på engene på østsiden og landjagten syd for Kirkevejen og ét for hele terrænet med undtagelse af engene til øst. Det var ikke mange, der havde det første kort, højst 15-16 mand, de skulle nemlig være i besiddelse et gevær kaliber 4 for at kunne være med, og disse kunne ikke købes, da der ikke fabrikeredes geværer af denne kaliber mere.

Man kan spørge, hvad det var, der gjorde denne jagt så spændende, at man stod op af sin varme seng længe før dag, og i mulm og mørke traskede de to kilometer ind til øst, for om muligt at få et skud ænder i dagningen?

Var det fortjenesten, der kunne være ved det, jeg tror det næppe, men det var selvfølgelig rart med nogle vildænder i stegegryden til en afveksling fra Fanøs nationalretter [sakkuk](#) og sætkåg' (sætkage) med flæsk i e' pand'.

Veserjagten forbydes

Da vi fik jagtloven af 1922, blev natjagten forbudt fra en time efter solnedgang til en time før solopgang. Nu kunne der ikke drives veserjagt mere, hvis loven skulle holdes. Flere af de ældre jægere holdt da også helt op. Ved jagtloven af 1931 blev fredningstiden forkortet med en halv time morgen og aften, men samtidig blev det forbudt at bruge geværer til jagt større end caliber 12. Nu var det slut med veserjagten på den gamle måde.

Jeg ved nok, at nutidens jægere ikke vil kalde den slags jagt for jagt, men vel give det et andet navn. Dog, tiden var anderledes dengang. At skyde efter flyvende ænder var det samme som at ødelægge jagten for sig selv og andre. Ildstriben i luften ville jage de trækkende ænder bort. Man måtte pænt vente, til de gik ned på vandet, så var der mulighed for at få flere i samme skud. Hvis man i mine unge dage ikke holdt de vedtagne regler, var man udsat for at få sig nogle gode bank - eller i hvert fald blev man skældt godt ud.

Printervenlig version af

Veserjagten på Fanø. Af Jens Morten Jensen

Publiceret november 2013 på min hjemmeside ”Stykker til Fanøs kultur, natur og historie” på adressen www.aldus.dk/fanoe/veserjagt/veserjagten.php, hvor også noter og illustrationer kan findes.

Per Hofman Hansen, Silkeborg, perhofman-snabela-gmail.com